

یکی از اعضای مجلس بررسی نهایی قانون اساسی: «اصل ۳۱ (بیست و هفتم فعلی) چیزی نیست. ساده است.»

یکی دیگر از اعضا: «اولش چیزی نیست، بعد چیزها از آن درمی آید.» (مشرح مذاکرات قانون اساسی، جلد اول: ۶۸۳)

همین ابتدا به مسئله اصلی می پردازم: ماهیت تظاهرات و اجتماعات به منزله موضوع اصل ۲۷ قانون اساسی، امری سیاسی است یا حقوقی؟ به شیوه مباحث فقهی حقوقی، مراد ما نیز پرسش از «اصل اولی» در این مورد است. این سؤال اهمیت دارد؛ زیرا تبیین ماهیت این مفاهیم راهگشاست، چه در مقام تفسیر چه در مقام اجرا.

در پاسخ باید بگویم: در وضع اولیه، ماهیت تظاهرات و اجتماعات یک «بیان» است و نه چیزی دیگر. موضوعات اصل بیست و هفتم قانون اساسی یک بیان است، مانند یک سخن یا یک شعر یا یک موسیقی؛ نه کمتر و نه بیشتر.

بیان، یک «حق» است، نه یک امتیاز ویژه که مقامات عمومی اعطا کرده باشند. تأکید می کنم فعلاً در مقام صورت های گوناگون بیان و عوارض عارض شده بر آن نیستیم. ما هستیم و ماهیت تجمعات و تظاهرات که آن را بیان می دانیم که

رجعت دوباره به قانون

اساسی چاره کار است؛

برگشت به فلسفه

وضع اصل ۲۷ قانون

اساسی و برگشت به

روح حاکم بر تصویب

این اصل و اصول مرتبط

با آن. اجرای کامل

اصل ۲۷ قانون اساسی

مستلزم درک متن،

روح و فلسفه وضع آن

و مهم تر تبیین دقیق

«بیان» و وفاداری به آن

توسط همه کنشگران

اجتماعی سیاسی است.

